

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
 Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 10. uri / Vredn. mesečno prejemam
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglas, po ceniku / Oglase
 sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni številski račun št. 11.400

Letošnji kongres narodnih manjšin v Bernu

BOJ ZA IZENAČENJE MANJŠINSKE ZASČITE.

Skoraj docela neopaženo v evropski javnosti se je zaključil te dni v Bernu v Švici letošnji kongres **Zveze narodnih manjšin**, akreditirane pri Društvu narodov. Predsedoval mu je zopet naš primorski rojak dr. Wilfan, navzoča sta pa bila mimo drugih naših delegatov tudi dr. Besednjak za Slovence v Italiji ter koroški poslanec Starc za Slovence v Avstriji. Kakor skoraj vsi mednarodni kongresi zadnjega časa, je bil tudi ta močno pod vplivom Hitlerjeve zmage v Nemčiji, zato so tudi nastali incidenti, ki so bolno odjeknili v svetu. Glavni incident so izzvali Židje, oni namreč, ki se kot cionisti prištevajo k narodnim manjšinam, ko so zahtevali, da kongres javno obsodi postopanje narodnosocialistične Nemčije z nemškimi Židi. Ker tega ni storil, so Židje zapustili zborovanje in obrazložili v posebni predsedstvu poslani spomenici svoj eksodus. Niso pa sklenili, kakor so nekateri listi napačno poročali, da izstopajo tudi iz zveze kot take.

Vodstvo kongresa je zašlo s tem nastopom Židov v zelo mučen položaj. Dasi se je morda dobro zavedalo, da bi bila zares moralna dolžnost kongresa nastopiti proti preganjanju židovske narodne manjšine v Nemčiji, tej želji vendar ni moglo ugoditi, kajti v tem primeru bi nastal popoln polom. V zvezi imajo namreč večino in odločilen vpliv nemške narodne manjšine, ki Nemčije prav gotovo ne bi bile obsodile. To dejstvo je že staro in je predmet ostrih očitkov s strani mnogih uglednih osebnosti mednarodne politike, prava in znanosti. Nemci, ki imajo svoje organizirane narodne manjšine v Franciji, Belgiji, Holandiji, Danski, Poljski, Litvi, Rusiji, Češkoslovaški, Madžarski, Romuniji, Jugoslaviji in Italiji, so bili v manjšinskih zadevah vedno najbolj agilni, zato so si znali tudi osvojiti temu primerno pozicijo v zvezi. Zato tudi ni le golo naključje, da je centralna organizacija na nemškem Dunaju Židje so torej čisto pravilno povedali, ko so dejali, da je organizacija narodnih manjšin docela pod nemškim vplivom in zato nimajo v njen kongres zadostnega zaupanja. To so opazili že drugi in opazili smo tudi mi, ko smo videli, da se n. pr. čisto drugače tretirajo vprašanja nemških narodnih manjšin v navedenih državah, kakor n. pr. lužiško-srbska, poljska ali katera druga v Nemčiji ali Avstriji.

Sicer pa si moramo biti tudi pri tem na jasnem, da so praktični rezultati, ki jih je doslej dosegla zveza, skrajno neznatni. Vse delo je dosti bolj moralnega značaja, v prvi vrsti pa propagandnega. Morda je sploh edini vidni uspeh vsega dosedanjega dela to,

da se preko manjšinskih pisarn obvešča evropska javnost o krivicah, ki se gode narodnim manjšinam ter o težnjah, ki jih zasledujejo. To, da bi se zadeve narodnih manjšin resno tretirale tudi pri Društvu narodov, ki je po svojih statutih v to poklicano, se zvezi narodnih manjšin še ni posrečilo doseči. Razne pritožbe, peticije, spomenice itd., ki dospo v Ženevo, se navadno odpravijo zelo na kratko, izgube se v kakšni podkomisiji ali pa se izda kakšna resolucija, ki nikogar ne obvezuje in ničesar ne spremeni. Mimo tega pa more Društvo narodov po svojih statutih razpravljati samo o zadevah narodnih manjšin v onih državah, ki jih vežejo zadevne klavzule mirovnihih pogodb. Naša narodna manjšina v Italiji se tako ne more pritožiti na Društvo narodov, pa naj postopajo fašisti z njo kakor hočejo.

Da je to nečuvstvena krivica, da je ta dvojna mera škandal in sramota, bo pritril vsakdo. Zato pa se zveza bori z vsemi svojimi silami za to, da bi se to razlikovanje odpravilo in bi se narodne manjšine zaščitile po vseh državah enako, pa naj bodo potem male, srednje ali velesile. Prav dosedanja praksa je pokazala, da zlorabljajo velesile, v prvi vrsti Italija, svojo svobodo napram postopanju z narodnimi manjšinami na več ko človeštva in položaja velesile nevreden način. Tudi na sedanjem kongresu v Bernu je bila zahteva po enotni zaščiti za vse države glavni predmet razpravljanja. Prizadevanja so v tejsmeri uspela že tako daleč, da so se nekatere delegacije pri Društvu narodov odločile staviti na sedanjem zasedanju konkreten predlog. To se je včeraj tudi zgodilo! Dasi je pa to nedvomno velik korak naprej k uresničenju teženj Zveze narodnih manjšin, se vendar bojimo, da dokončne rešitve še ne bo. Nikakor namreč ne verujemo, da bi velesile Italija, Francija in Anglija sprejele dolžnost ščitenja narodnih manjšin pod kakršnokoli kontrolo, pa bodisi tudi Društva narodov, v katerem same odločajo. Predlog je za ženevsko institucijo preveč nevaren, da bi ga mogla forsirati, zato se zelo resno bojimo, da ga bo zopet odkazala kakšni komisiji, pri kateri bo običal v miznici, ali pa ga bo sploh zavrnila.

Da s tem vprašanje izenačenja zaščite narodnih manjšin še ne bo spravljeno s sveta, je razumljivo. Zveza se bo borila dalje in zasluži že zato našo podporo. Pred vsem bi jo pa morale podpreti vse države, ki jih zaščita veže, in med te spada tudi Jugoslavija skupaj s Češkoslovaško in Romunijo. Edino pravilno je namreč: ali naj se zaščiti vse manjšine, ali pa nobena!

Smernice reforme avstrijske ustave

POLEG POLITIČNEGA SE STANO VSKI PARLAMENT. — POPARJENOST V VRSTAH SOCIALNE DEMOKRACIJE.

DUNAJ, 28. septembra. Zvezni minister dr. Ender, ki ima dolžnost izvršiti revizijo avstrijske zvezne uprave, je dal včeraj o glavnih smernicah svojega dela te reforme zanimive izjave. Dejal je, da bo sedanji zvezni parlament ostal še nadalje in da se bo število narodnih zastopnikov zmanjšalo za približno 80 članov. Novi parlament bo čisto političen in ne bo imel nobene kontrole nad gospodarskimi vprašanji. Ekonomski problemi bodo rezervirani za drugo zbornico, ki bo nekako korporativni svet, sestavljen iz posameznih korporacij po italijanskem vzorcu. Volilne pravice za po-

litični parlament pa bodo zelo okrnjene. Sedanji zvezni svet bo zamenjal korporativni svet, ki pa bo imel mnogo večji delokrog.

DUNAJ, 28. septembra. Socialnih demokratov se polašča velika nervoznost, ker opažajo in občutijo na lastni koži, da njihov vpliv vedno bolj pada in da njihovi pristaši trumoma pristopajo v nacionalne vrste. Uprava socialno demokratske stranke je izdala proglas na svoje pristaše, v katerem jih poziva, naj podpirajo vlado v njenem boju proti hitlerizmu, vendar pa ne smejo sprejemati vseh njenih sklepov.

Sklep konference male antante v Sinaji

KONFERENCA JE BILA VČERAJ ZAKLJUČENA IN ZVEČER JE BIL IZDAN URADNI KOMUNIKE, KI OPISUJE SPREJETE SKLEPE IN NAČRTE.

SINAJA, 28. septembra. Stalni svet male antante je končal svoja zasedanja ter izdal obširen komuniké o sklepih, ki so bili sprejeti na posameznih sejah. Stalni svet male antante je z obžalovanjem ugotovil, da gospodarska konferenca v Londonu ni obrodila zaželenih uspehov. S posebnim zadovoljstvom pa je vzel na znanje sklep pakta o nenapadanju s sovjetsko Rusijo. Pri pogajanjih o srednjeevropskem vprašanju je vnovič podčrtal svojo politiko glede nedotakljivosti pogodb in izjavil, da je pripravljen sodelovati s svojimi sosedi na gospodarskem področju. Razvil je gospodarski načrt in sprejel razne važne ukrepe glede njegove ustvaritve ter sklenil sklicati za prve dni v letošnjem novembru gospodarski svet. Tudi je sklenil, naj se predloži do decembra podroben načrt o količinah proizvodov, ki bi jih mogle države male antante med seboj izmenjavati. Glede razoro-

žitvenega vprašanja je stalni svet male antante pozorno sledil pogajanjem, ki so se vodila v zadnjem času med velesilami. Odločno je sklenil podpirati stremljenja splošne pomiritve in sporazuma ter smatra, da mu v tem pogledu ni potrebno spreminjati svoje dosedanje politike in svojih načrtov. Mnenja je, da bi bile potrebne primerne sankcije proti kršitvam te razorožitvene konvencije, ker pričakuje, da bodo sedanja pogajanja v Ženevi imela zaželen uspeh. Na eni svojih sej, kateri sta prisostvovala tudi naš in romunski kralj, je stalni svet male antante ratificiral konvencije sklenjene med Rusijo in njenimi sosednimi državami. Na tej seji sta zunanja ministra Romunije in Jugoslavije izmenjala tudi ratifikacijske listine 19 konvencij, s katerimi so rešena vsa sporna vprašanja med obema državama.

Sestanek Macdonalda in Daladierja

OBA MINISTRKA PREDSEDNIKA SE SESTANETA V NEDELJO. ZASTOJ V ŽENEVI. MNENJE NACIONALISTIČNEGA TISKA.

PARIZ, 28. septembra. V nedeljo bo odpotoval v Francijo angleški ministriški predsednik Macdonald in bo prisostvoval odkritju spomenika žrtvam zrakoplovske katastrofe »R 101«. Prav za prav pa prihaja Macdonald na sestanek z Daladierjem, na katerem bosta razpravljala o vseh aktualnih problemih, predvsem o razorožitvi in o stališčih obeh držav glede tega vprašanja. Pri odkritju spomenika bosta imela Macdonald in Daladier velike govore, v katerih bosta opisala rezultate pogajanj. Politični krogi se zelo zanimajo za ta sestanek in za govore obeh državnikov ter pričakujejo, da bo tedaj padla končno odločitev o stališču Francije in Anglije glede razorožitvenega vprašanja.

ŽENEVA, 28. septembra. V Društvu narodov je nastal zastoj pri pogaja-

njih o razorožitvi, ker je angleška delegacija nasprotna nekaterim predlogom italijanske vlade glede kvalitativne in kvantitativne oborožitve, ki bi se morala dovoliti Nemčiji.

PARIZ, 28. septembra. Dočim se v Ženevi pogajajo za kompromis v vprašanju glede razorožitve, je načel francoski nacionalistični tisk novo gonjo, proti Društvu narodov ter izraža veliko željo, da bi se konferenca razbila. Nacionalistični tisk naglašja, da se Francija ne sme na nobeno stvar vezati in da ne sme ničesar opustiti v vprašanju svoje sigurnosti. Najboljša obramba Francije je njena oborožena vojska. Prizadevanja Anglije in Italije še niso dovoljna sredstva, ki bi Franciji zagotovila mirno življenje in mora biti prav radi tega francoska vojska vselej in vsikdar pripravljena.

Sprejem opozicije pri Mušanovu

SOFIJA, 28. septembra. Ministrski predsednik Mušanov je sprejel dopoldne voditelje opozicije Milova, Madžarova, Cankova, Kalfova, Petrovega ter druge ter jim poročal o pogajanjih s turškimi ministri. Mušanov je poudaril, da se Bolgarija ni v nobenem oziru vezala politično na Turčijo, Bolgarija bo ostala slej ko prej popolnoma svobodna v vseh zunanje-političnih vprašanjih. S turškimi državnikoma se je razpravljalo vprašanje vrnitve premoženja onih Bolgarov, ki so se po dogovoru izselili iz Turčije, kakor tudi vprašanje bodočih trgovinskih odnošajev. Mušanov je pa pozabil povedati, da sta bila turška ministra zelo razočarana, da je Bolgarija odklonila pristop k turško-grški zvezi. Nezadovoljnost Bolgarje izvira iz dejstva, da sta si Turčija in Grčija garantirali nedotakljivost mej, kar pomeni, da je Bolgarija izgubila vsako upanje, da bi mirnim putem prišla do izhoda na Egejsko morje.

ODHOD MINISTROV V ŽENEVO.

BEOGRAD, 28. septembra. Zunanji ministri Jevtić, Beneš in Titulescu, ki so dopotovali iz Sinaje, so se odpeljali v Ženevo.

DOLLFUSS IN MALA ANTANTA.

ŽENEVA, 28. septembra. Po Dollfussovi izjavi se bo že pred odhodom iz Ženeve sešel z zunanjimi ministri male antante in razpravljal z njimi o vprašanju gospodarskega sporazuma v Podonavju.

HERRIOT IZVEN NEVARNOSTI.

PARIZ, 28. septembra. Bivši ministriški predsednik, poslanec in lionski župan Eduard Herriot je izven vsake nevarnosti za življenje. Njegovo zdravstveno stanje se vidno boljša.

STABILIZACIJA DOLARJA?

WASHINGTON, 28. septembra. Dobro poučeni krogi trdijo, da bo predsednik Roosevelt še v tem tednu dal važno izjavo o usodi dolarja. Nekateri pravijo celo, da bo objavil načrt za osnutek stabilizacijskega fonda, ki bo služil kot intervencija na borzah. Ta fond bi imel slično funkcijo kakor fond, ki ga je osnovala Anglija za kontrolo svojega funta.

Dnevne vesti

Iz policijske službe. Za policijskega stražnika pri predstojništvu mestne policije v Mariboru je imenovan Anton Campa.

Premestitev v banski službi. K banski upravi v Ljubljano je premeščena Josipina Krelova iz Ljutomer. Na njeno mesto pride Marija Camlekova iz Topolšice.

Pred oltar. Včeraj zvečer sta se poročila v tukajšnji stolnici g. Karel Pišorn, policijski uradnik pri tukajšnjem predstojništvu mestne policije, in gospodična Pavla Nekrepova, restavratorka hčerka. Kot prič sta fungirali bivši narodni poslanec g. Franjo Žebot in trgovec g. Justin Gustinčič. — Pred dnevi sta se v frančiškanski cerkvi poročila znani sokolski delavec France Bračko, učitelj v Murski Soboti in gđ. Tončka Štokljeva, učiteljica v Murski Soboti. Mladima paroma želimo vso srečo!

Važno za hišne posestnike. Davčni oddelek finančnega ministrstva je dal nalog finančnim ravnateljstvom, da nemudoma opozore davčne uprave, da pozovejo najkasneje do 1. oktobra davčne obvezance za predložitev davčnih prijav za hišni davek za leto 1934.

Naglo padanje vod. Ker se je vreme zjasnilo, so pričele reke naglo padati. Tudi Sava, ki je pretila južnim krajem s povodnjivo, se naglo vrača v svojo strugo. Kolpa še nadalje naglo pada in je v zadnjih 24 urah padla pri Karlovcu za 166 cm. Drava je v gornjem teku za malenkost narasla, v spodnjem teku pa naglo pada.

Zgradarina na nove liše. Finančno ministrstvo je izdalo naslednje pojasnilo glede pravičnega tolmačenja § 9. zakona o naknadnih in izrednih kreditih v proračunu za leto 1932-33, ki je z njimi izpremenjena stopnja zgradarine za zgradbe z davčno olajšavo. Za vprašanje, ali se plača 6 ali 12% zgradarine, ni mero dajen dan, od katerega teče davčna olajšava, temveč dan postanka davčne obveznosti. Če je v zakonu rečeno, da je plačevati 6% zgradarine od poslopij, ki so postala podvržena zgradarini do 31. decembra 1931, sledi iz tega, da se mora po tej stopnji plačevati davek tudi od onih poslopij, glede katerih je bila zaprosena davčna oprostitve šele lani ali pozneje, če je davčna obveznost nastala pred 1. januarjem 1932. Primer: Poslopje je postalo podvrženo davku 1. avgusta 1931, a za davčno olajšavo je bilo zaproseno 1. avgusta 1932. Od tega poslopja se plača splošni davek kakor za staro hišo, in sicer do 31. julija 1932, od 1. avgusta 1932 do konca tega leta se plača 3%, od 1. januarja 1933 do konca oprostitve po 6%. Poslopja, ki jim je davčna obveznost nastopila 1. januarja 1932 ali pozneje, ne glede na to, kdaj se je zidanje začelo in zaključilo, če so dobila davčne olajšave, pa plačajo 12% začeti od 1. januarja 1933.

Razprava Društva narodov radi »Celjskega doma« odgodena. V soboto bi bila morala biti pri svetu Društva narodov v Ženevi razprava radi peticije nemške narodne manjšine v Sloveniji v zadevi lastništva poslopja »Celjski dom« v Celju. Palača »Celjski dom«, poprej »Deutsches Haus«, je bila prej last društva z enakim imenom, ob prevratu pa jo je društvo prepisalo na 11 celjskih Nemcev. Ker je pa bilo v pravih določeno, da postane, če se društvo razide, last sličnega društva, če se ustanovi, je naša oblast izročila poslopje društvu »Celjski dom«, ki si je zadalo enako nalogo gojiti družabno življenje. Enajstotica celjskih Nemcev se je nato pritožila na oblast v Celju, Ljubljani in stol sedmorice v Zagrebu, pa je pravdo povsod izgubila. Nato je poslalo zahtevo mednarodnemu razsodišču v Haag, ki jo je zopet odstopilo. Društvo narodov v Ženevi. Razprava v soboto je pa bila prekinjena, ker je jugoslovanski delegat dr. Fotič sporočil, da bo v Beogradu dosežen najbrže zaseben sporazum. Kakšen bo ta sporazum, nam ni znano, govori pa se, da dobe Nemci kompenzacijo v nekih drugih manjšinskih zadevah, dočim ostane »Celjski dom« še dalje last sedanjega društva.

Podaljšanje zračnega prometa. Zaradi ugodnih vremenskih razmer se bo zračni promet v naši državi podaljšal do konca oktobra.

Kongres zveze jugoslovanskih mest bo v Novem Sadu 22., 23. in 24. oktobra v slavnostni dvorani mestne posvetovalnice. Najvažnejša točka razprav letošnjega kongresa bo načrt zakona o organizaciji mest, o katerem bo razpravljala narodna skupščina že na letošnjem jesenskem zasedanju.

Brzojavna pisma v mednarodnem prometu. Prometno ministrstvo je odredilo, da se uvedejo 1. oktobra v promet brzojavna pisma v mednarodnem brzojavnem prometu z vsemi evropskimi državami, izvzemši Albanijo, Irsko, Švedsko, Španijo, Turčijo, Islandijo in Kanarske otoke, ki te vrste brzojavk niso odo. Brzojavna pisma se oddajajo v obliki zgozavke z označbo »ELT«, toda naslovljenec naslov mora biti popoln, ker brzojavne kratice v naslovu niso dovoljene. Za te vrste brzojavk, ki se bodo lahko oddajale brzojavnim uradom ob vsakem času, se bo pobirala polovica one tarife, ki velja za navadne brzojavke, in sicer od pisemskih brzojavk, ki obsegajo najmanj 25 besed. Princip nove vrste brzojavk pa je v tem, da brzojav odpošlje pisma ob času, ko je manjši promet na progah, torej potem, ko je že odposlal navadne brzojavke.

Službeni list dravske banovine objavlja v letošnji 78 številki: uredbo o postavljanju domov in drugih objektov društev in ustanov v pristojnosti ministrstva za telesno vzgojo naroda; odločbo k tar. štev. 112/32 tarife skupnega davka; objavo o ukinitvi člena 69, taksnega pravilnika; pojasnilo o taksiranju pritožb zoper volitve občinskih poslovalcev; pravilnik o bolnišinskih pristojbinah za zdravljenje v banovinskih bolnišnicah; popravek v uredbi o sestavi kandidatnih list za občinske volitve v dravski banovini; spremembe v staležu državnih in banovinskih uslužbencev na področju dravske banovine ter razne objave iz »Službenih novine«.

Uprava telefonskega imenika dravske banovine. Ljubljana, Tyrševa c. 34, sporoča cenjenim svojim naročnikom in inšerentom, da izide njen telefonski imenik v formatu in obliki, kakor dogovorjeno začetkom oktobra, in sicer: z abecednim redom, s številnim redom, indeksom za Ljubljano in Maribor, ki mu sledi letovišča in zdravilišča v dravski banovini in drugi praktični dodatki. S telefonskim seznamom, ki je pravkar izšel, in se nahaja v prodaji, nima uprava nič skupnega in bodo vsa posebna naročila, ki so nam bila predana, izvršena v naši izdaji.

Novi telefonski imenik. Dravska direkcija pošte in telegrafa razglasa, da nima z novim telefonskim imenikom, ki je sedaj izšel, nič skupnega, ker je to zasebno izdanje in ne uradno.

Peklenski stroji zopet pokajo. Pretekli torek zvečer je eksplodiral v Dževdželij pred neko kavarno peklenški stroj in sta bili pri tej priliki ubiti 2 osebi, 5 pa težko ranjenih. Eksplozija je povzročila tudi precejšnjo materialno škodo. Po mnenju tamkajšnjih varnostnih oblasti, je to delo macedonskih komitašev. Pred nekaj dnevi so se namreč potikale v tamkajšnji okolici skupine komitašev, ki so pa po eksploziji izginile brez sledu. Nobenega dvoma pa ni, da je atentat delo onih elementov, ki skušajo za vsako ceno preprečiti zблиžanje med našim in bolgarskim narodom, ki se je pričelo na obeh straneh zadnje dni.

Nalezljive bolezni. V naši banovini je v času od 1. do 7. tm. obolelo za tifusom 75 oseb, za davico 115, za škrlatinko 52, za šenom 21, za krčevito odrevlenostjo 6, za otroščno vročico 4, za otrpenjem tilnika 3, za grižo 2, za vnetjem priušesne slinovke pa 1 oseba. Za nalezljivimi boleznimi so umrle skupno 4 osebe.

Tuji arheologi proučujejo našo zgodovino. Te dni je prispela v našo državo večja skupina arheologov iz Francije, Nemčije, Anglije, Italije, Avstrije, Švice, Danske, Nizozemske in Madžarske. Tuji arheologi si bodo ogledali muzeje in razne druge zgodovinske zanimivosti vseh večjih krajev naše države in bodo predvsem proučevali zgodovino Jugoslavije.

Holinska
PRAVA
CIKORIJA
PRAVI DOMAČI
IZDELEK

Izletnikom v Marijino Celje. Za nedeljski izlet z avtobusom, ki ga je organizirala tukajšnja Tujsko-prometna zveza v Marijino Celje, je še nekaj prostora na razpolago. Cena vožnji 210 Din sem in tja. Avtobus bo odšel iz Maribora v nedeljo ob 5. uri zjutraj in se bo povrnil v ponedeljek zvečer. Prijave sprejema pisarna »Putnika« na Aleksandrovi cesti, telef. 21-22.

Izlet na Kaplo. Preteklo nedeljo nam je dež preprečil izlet na kobanske planine. Kljub temu so nas pričakovali, ker na Kobanskem ni bilo znatnih nalivov. Vremenska poročila prorokujejo lepše vreme, zato se odpravimo v nedeljo 1. oktobra z jutranjim vlakom do Brezna. Odbor SPD kluba »Meja« se odpelje že v soboto popoldne, ker se bo z domačini posvetoval na posebni seji o položaju v obmejnem ozemlju. Vsi odborniki se naprošajo, da se pohoda sigurno udeležijo, zlasti pa so vabljene za nedeljo vsi prijatelji obmejnega ljudstva! Z nami gre tudi pevsko društvo »Jadran«! — »Meja«.

Lepi solnčni jesenski dnevi nas često zavajajo, da pozabimo biti previdni. Sprehajamo se radi brez površnika, ker pa so večeri hladnejši, se navadno prehladimo. Prehlad pa ni veliko zlo, ako pravočasno uporabimo protisredstva. Prehlad ozdravimo hitro in sigurno potom »Bayerjevih« Aspirin tablet.

»Naš radio«. Zadruga jugoslovanskih radiofonistov v Beogradu je izdala glasilo, ki bo izhajalo kot tednik. Doslej je izšla prva številka, ki prinaša več zanimivih člankov o napredku radiofonije v naši državi. Redno pa bo priobčevala program vseh domačih in tujih radio oddajnih postaj. Naročnina znaša na leto 48 Din. Posamezna številka velja 1 Din. Uredništvo in uprava tednika »Naš radio« je v Beogradu, Kralja Aleksandra ul. 12.

Trgatev »Drave« bo v soboto, 30. sept. v gostilni Sluga, Studenci.

Zagonetna smrt. Pred tedni smo poročali, da je pripeljal v bolnišnico neki voznik že starejšega moškega, ki ga je našel nezvestnega ležati na cesti. Nesrečnej je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl. Doslej se je posrečilo upravi bolnišnice ugotoviti le njegovo ime. Pokojniku je bilo ime Albin Postrak. Kdor bi o njem kaj vedel, naj sporoči to predstojništvu mestne policije ali najbližji orožniški postaji.

Grajski kino. Danes zadnji dan ena najlepših in najboljših filmskih operet »Havajska roža«. Krasna prikupna glasba. Martha Eggerth, Svetislav Petrovič, Hans Fidesser, Baby Grey v glavnih vlogah. Naš prihodnji film »Na povelje, gospod narednik«, Ralph Artur Roberts. Potem pride: »Goreča tajnost« z Willy Forstom.

Kino Union. Od danes dalje najnovejša opereta »Amor na vrvi« z dražestno Magdo Schneiderjevo, šarmantnim Wolфом Albachom Rettyjem, Ottom Walburgom in Ido Wüstovo. Izredno uspeli veseli film, poln sijajnih in zabavnih dovtipov.

Pri poapnenju arterij, možgan in srca se z dnevno uporabo male množine naravnega »Franz-Josefa«, gronjske doseže odvajanje brez večjega napora.

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Nedelja, 1. oktobra ob 20. uri: »Gospodje Glambajevi«. Otvoritvena predstava.
Ponedeljek, 2. oktobra: Zaprti.
Torek, 3. oktobra ob 20. uri: »Roksi«.
Premiera. Red B.

Abonirajte se v gledališču! Priglasje za gledališki abonma sprejema gledališka blagajna (tel. 2382) še nadalje. Dasi je abonentov že precej, manjka marsikdo, ki ne bi smel izostati. Sedežev, zlasti v ložah je še precej na razpolago. Mesečni obroki so tako nizki, da jih zmore pač vsakdo. Prvi obrok se lahko vplača šele prvega oktobra. Opozorjamo na reklamne listke, ki so danes priloženi vsem dnevnikom.

Otvoritvena predstava, Krležina izredno uspela drama »Gospoda Glambajevi«, bo v nedeljo, 1. oktobra. Režira najboljši jug. režiser dr. Branko Gavella, nastopijo Kraljeva, Starčeva, Grom, Skrbinski, Daneš, Nakrst, P. Kovič, Furijan, Haraštovič in Blaž.

Druga letošnja premiera bo v torek, 3. oktobra za red B. Uprizorili bodo veseloigro »Roksi«. To zelo zabavno delo, ki ga odlikujejo posrečena vsebina in vesele situacije, roma s popolnim uspehom po vseh odrih. Mariborsko uprizoritev pripravlja režiser Jože Kovič, poleg njega nastopijo še Kraljeva, Zakrajškova, Savinova, Starčeva, P. Kovič, Nakrst in Furijan.

Pri želodčnih težkočah, zgagi, zmanjšanem občutku za tek, zapeki, pritisku na jetra, tesnobi, tresenju udov, zaspanosti povzroči kozarec »Franz Josefove« gronjske takojsnje poživljenje zastale prebave. Zdravniška sporočila iz tropskih dežel slavijo »Franz Josefovo« vodo kot važen pripomoček proti griži kakor tudi želodčnim obolenjem, ki nastopajo v zvezi z mrzlico.

Iz mariborske bolnišnice. Tekom večerajšnjega in današnjega dne so pripeljali v tukajšnjo bolnišnico 5 ponesrečencev. V Hočah je doletela 20letnega zidarja Avgusta Pukla huda neizgoda. Podal se je v gozd in ko je hotel ustreliti veverico, mu je pri tem razneslo puško ter mu razmesarilo levo roko. Na Braunšvajgu se je pri delu ponesrečil posestniški sin Fr. Špurej. V Voseku je padel 20letni delavec Leopold Javernik tako nesrečno, da si je zlomil levo nogo. Na Zgornji Polskavi pa je ugriznil neki popadljiv pes pismonošo Jakoba Bolka. Pri delu se je nevarno poškodoval na desni nogi tudi 62 letni na Tržaški cesti stanujoči kazniški paznik Vasilij Cvijanič. V bolnišnico so pripeljali danes dopoldne tudi 22letnega Dušana Zidanška, stanujočega v Židovski ulici. Zidanšek je imel ponoči čudne sanje in je v sanjah splezal na okno ter padel s 1. nadstropja na kamenit tlak. Pri padcu je dobil nevarne notranje poškodbe.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 9,9 stopinj C; minimalna temperatura je znašala 9,6 stopinj C; barometer je kazal pri 16,7 stopinjah 744,5, reduciran na ničlo pa 742,5; relativna vlaga 92; vreme je jasno in solnčno. Vremenska napoved pravi, da ne bo nobene bistvene spremembe.

Ptuj

»Gledališka družina Istra« iz Ljubljane, ki je gostovala že v Mariboru in drugod in pri kateri sodelujejo sami gledališki igralci, priredi na svoji turneji gostovanje tudi v Ptuj v torek dne 3. oktobra ob 20. v Mestnem gledališču. Spored je pester in zanimiv, zato vzbuja tudi pri nas prav živahno zanimanje.

Uradni prostori ptujske pošte se temeljito popravijo in prenovijo. Dela so v polnem teku. Dobimo tudi novo moderno telefonsko celico, ki bo odgovarjala potrebam prebivalstva.

V Ptuj se je osnoval pripravljalni odbor za skupine fotoamaterjev izletnikov, ki dospajo 8. oktobra t. l. s posebnim vlakom v naše mesto. Pod vodstvom tega odbora si ogledajo izletniki znamenitosti mesta Ptuja in njega okolice. Na sporedu je tudi izlet v Haloze. Kakor izvemo, bo štela skupina, ki izstopi v Ptuj 200 oseb, ostali izletniki pa izstopijo deloma v Ormožu, deloma pa v Ljutomeru.

Nacionalna skrb za šoli odraslo mladino

SEDANJI POLOŽAJ IN KONKRETNI PREDLOGI. — APEL NA NARODNO ŽENSTVO.

V zadnjih mesecih se je v naši javnosti veliko razpravljalo o nemškutarjenju v Mariboru in o tem, da se izgublja celo slovenska mladina, ki je od začetka do konca obiskovala naše slovenske šole. Vedno bolj se množe primeri, da zatrijujejo taki mladi ljudje na najpredznejši način, da sploh ne znajo našega jezika. Da moramo in moremo doživljati take stvari v slovenskem Mariboru 15 let po osvoboditvi, smo seveda krivi skoraj vedno le sami. Če bi bili vsi bolj odločni, se nihče ne bi drznil izzivati nas, pred vsem pa, če bi vedno dosledno in vztrajno govorili slovenski z vsemi, o katerih vemo, da naš jezik razumejo ali da so celo sami Slovenci. Mnogo je pa krivo to, da se za mladino, ko doraste šoli, nihče več ne briga. Imamo na stotine potrebnih in nepotrebnih društev, nimamo nobenega, ki bi si zastavilo nalogo, zbirati in v narodnem duhu vzgajati tisto šoli odraslo mladino, ki ni včlanjena n. pr. pri Sokolu ali kje drugod v narodnih organizacijah.

Posebno skrb bi pa morali posvečati našim dekletom. Vsi, ki so poznali mariborske narodnostne razmere pred in med vojno, pa tudi tisti, ki jih proučujejo samo po vojni, so si edini v tem, da je žensktvo tisti element, ki najbolj pospešuje raznarodovanje in najbolj ovira razvoj naše nacionalne zavesti. Na stotine in skoraj tisoče imamo v Mariboru še sedaj mladenk izpod 20. leta in okoli 20., ki govorijo skoraj vedno nemški, dasi so po krvi Slovenke in so obiskovale slovenske šole. Z njimi govorijo nemško ne samo nezavedni mladeniči, marveč v vsak primeru tudi taki, ki bi energično protestirali, ko bi jim kdo odrekal nacionalno zavest. Da bodo te mladenke prinesle svojo nemščino v družine tudi kot žene in matere, je razumljivo in če bodo, take kakršne so, vzgajale bodoče rodov, bodo tudi te še vedno nemčurski ali vsaj nenacionalni. Posebno obupne so v tem oziru razmere v petem okraju ter v Studencih in na Pobrežju. In kaj smo mi ukrenili proti temu? Ničesar!

Če se ne motimo, je bilo nekoč v »Večerniku« že sročeno vprašanje ustanovitve posebnih tečajev za naša mariborska šoli odrasla dekleta. V teh tečajih, ki bi morali biti seveda brezplačni (sredstva bi se že kako našla), naj bi se pou-

čevali vezenja, šivarja, gospodinjstva, nege otrok itd., obenem pa tudi vzgajale za zavedne Slovenke in državljanke kraljevine Jugoslavije. Prepričani smo, da bi se pod tako firmo dalo napraviti še največ, zlasti če bi se ob koncu prirejele tekme, vmes pa bi se organizirali lahko tudi javni družabni in zabavni nastopi, ki bi povezali z dekleti in delom tečajev tudi starše. Kdo naj se loti tega dela? Možnost sta samo dve: da prevzame to skrb že obstoječe Slovensko žensko društvo, ali pa da se ustanovi novo! Inicijato pa bi morala na vsak način iziti iz Slovenskega ženskega društva. Vemo sicer, da ima že sedaj mnogo nalog, ki jih izpolnjuje z redko agilnostjo in požrtvovalnostjo, vemo pa tudi, da je v Mariboru še na stotine gospej in gospodičen, ki stojijo ob strani. Bi se mar ne mogle pritegniti k društvu in uporabiti za tako apostolsko

delo? S primerno agitacijo bi to gotovo šlo. Če se naglašja in zahteva povsod enakopravnost žene z možem, potem naj se ta enakopravnost pokaže tudi tam, kjer je treba delati za zaceljenje ran, ki nam jih je zadal nemški pritisk v bivši cesarski Avstriji. Naše narodno žensktvo se, razen peščice agilnih dam, ki so z delom več ko preobložene, žalostno odteguje društvenemu življenju, kar mu ne dela časti. Poglejmo malo k drugim narodom, pogledimo celo k Hrvatoma in Srbom, pa bomo opazili veliko razliko!

SedANJI jesenski in zimski čas bi bil najprikladnejši za to, da bi se oživitvori predlog, ki smo ga stavili gori. Bojimo se pa, da bo ostalo vse le pri goli pobudi in bo tudi ta glas upijočega v puščavi. Če se ne bo nič storilo, naj se potem nihče več ne čudi, če se bodo slovenska dekleta nezavednih slovenskih staršev še vedro utapljale v nemčurstvu in nemškutarjenju in bodo tako vzgajale tudi bodoče otroke. Če pa ve kdo za boljši predlog kakor je naš, nas bo samo veselilo, če se oglasi. Prepričani smo, da mu bodo stolpci »Večernika« vedno na razpolago.

Sokolstvo

II. župne lahkoatletske tekme Sokolske župe Maribor

Priprave za tekme se bližajo h koncu. Določen je tudi razpored, ki predvideva začetek tekem, ki bo ob pol-14. z zborom tekmovalcev za posamezne panoge.

V soboto popoldne bodo tekme v naslednjih disciplinah: v metu krogla, kladiva, kopja, diska, v skoku v višino, v višino s palico, v skoku v daljino in trojskoku, v tekih na 100 m, 200 m, 400 m in 3000 m za člane; za članice pa v metu krogla, diska in žoge s pentljo, v tekih na 60 m in 100 m, ter v skoku v višino in daljino.

V nedeljo ob pol 18. se prično tekme v višeborih in sicer za člane v šesterboju in peterboju, za naraščajnike v četverboju; ob 7. nastopijo naraščajniki k tekam v troboju, ob 8. pa članice za četverboj in troboj, ter naraščajnice za troboj.

V nedeljo popoldne ob 14. bo zbor vseh tekmovalcev in tekmovalk. Po kratkem pozdravu se bodo tekme v posameznih panogah nadaljevale. Sledili bodo finali v tekih, v metu kopja in diska. Tekme se zaključijo s štafetama 4x100 in 800 - 400 - 200 - 100. Zadnja štafeta teče za prehodno

darilo župe. Po tekmah bo v Narodnem domu družabni večer, na katerem bodo morda že razglašeni rezultati.

Tekme se bodo vršile ob vsakem vremenu na telovadišču Sokola Matice in na sosednjem nogometnem igrišču ISSK Maribora. Program je jako pester in bodo gledalci gotovo prišli na svoj račun. Približna izenačenost posameznikov bo nudila zanimiv boj za dosego boljšega uspeha.

Tekmovalce opozarjamo, naj bodo točno ob določenih uri na mestu in naj se strogo ravna po predpisih okrožnic. Prvo je disciplina, ker le po njej vodi pot k uspehu. Vprašalna pola, ki jo je dobil vsak tekmovalec mora biti pravilno izpolnjena, ker bodo služile te pole v študijske svrhe. Za hrano in prenočišča je preskrbljeno. Pričakujemo tudi ugodno rešitev za vozne olajšave.

Sestre in bratje, pokažimo na naših tekmah plod vztrajnega dela! Toda ne samo z dobrimi uspehi v lahki atletiki, ampak tudi z bratskim medsebojnim ponašanjem in ponašanjem napram sodni-

Dolga hoja po slabi cesti je čisto naporna in utrudljiva. Pri tem pomagajo dobri in osvežujoči

bonboni, ki dajo o praviem času svežino ter moč.

Kiki

Kdor je Kiki počuti se bolje, Kdor je Kiki ta je dobre volje.

Kiki

čudo osvežuje, se prileže, prija.

Proizvod: Union, Zagreb

kom. Naj vidi občinstvo, da je naša pot pravilna in naši uspehi trajni.

Ponovno vabimo občinstvo, da s številnim posetom pripomore k dostojnemu zaključku poletnega dela naših edinic. — Zdravo!

Seja sodniškega zbora za župne lahkoatletske tekme bo v petek ob 19. v župni sobi v Narodnem domu. Vsi sodniki, ki so se že prijavili in tudi oni, ki bi še hoteli sodelovati, naj se seje sigurno udeležijo!

Sport

Prejeli smo obvestilo, da sta ISSK Maribor in SK Rapid sporazumno sklenila preložitve prvenstvene tekme, ki je bila določena za prihodnjo nedeljo, in sicer z ozirom na prireditev Sokola, da se ne dela nobene konkurence. Preložitve ali odgoditve tekem so namreč možne samo s sporazumom prizadetih klubov.

Motosekcija »Perun«, Maribor, priredi v nedeljo 1. oktobra t. l. na željo vseh članov izlet v Slovensko Bistrico in Sv. Martinu na Pohorju. Start bo v Mariboru ob 12.30 na Trgu svobode. V Slov. Bistrici bomo obiskali svojega požrtvovalnega ustanovnega člana in bivšega tajnika g. Jožkota Peternela, nakar se odpeljemo k Sv. Martinu na Pohorju. Prijatelji motošporta dobrodošli.

SK Svoboda, nogometni odsek. V petek 29. t. m. bo ob 20. uri sestanek vseh igralcev in članstva v Delavski zbornici. Naproša se tudi g. blagajnik, da se sestanka zaradi predaje udeleži. Načelnik.

Anos: Čez Slavonski Brod in Sarajevo v Vrnjačko Banjo

(Konec)

Iz Sarajeva proti Čačku. Bilo je lepo solnčno jutro, ko smo se odpeljali iz Sarajeva. Dve lokomotivi sta nas vlekle v hrib nad Sarajevo. Krasen razgled, ki ga ne bom nikdar pozabil. Prva postaja so Pale, kraj, do kjer so prišle v svetovni vojni srbske čete. Od Pal smo se vzpenjali vedno više med skalovje skozi predore, preko viaduktov in mostov. Železnica je lepše izpeljana, pa tudi razgled je lepši kot na Semmeringu. Ko sem pred leti obiskal Tirolsko, Švico in Nemčijo, nisem nikjer videl tako lepih in romantičnih krajev. Po večurni vožnji smo dospeli v bogato in lepo dolino, ki jo napaja Drina. Pripomniti moram, da je bil sprevodnik, ki se je vozil z nami, zelo ljubeznjiv in nam je razkazoval vse zanimivosti krajev ter nas opozarjal na najvarnejše.

Užice. Mesto šteje 8800 prebivalcev. Nekdaj so bile Užice važna strategična točka in središče močne turške armade. Mestece je zelo prijazno in obdano z bujnimi gozdovi. Po deseturni vožnji smo prispeli v Kraljevo, zvečer okrog 8. ure pa v Vrnjačko Banjo. Kako se mi tukaj godi, vam mogoče v kratkem sporočim.

Vrnjačka Banja. Vrnjačka Banja leži 206 km južno od Beograda na progi Kraljevo—Čačak—Sarajevo, oddaljena 3 km od postaje. Kopališče leži na obeli obalah planinske reke, ki izvira v gori Goču. Kotlina, ki je več kilometrov dolga in približno 1 kilometer široka, je podobna divnemu parku. Ob straneh so zgrajene vile, panzioni, hoteli in sanato-

riji. Od vseh strani je dolina obdana s hribi, poraslimi z gostimi gozdovi, ki ščitijo kopališče pred vetrovi. Teren je nagnjen proti dolini Morave in je kopališče radi tega zelo suho. Klima je ugodnejša kakor v ostali Srbiji in je prav radi tega zelo prikladna za zdravljenje. Zeleni gozdovi v neposredni bližini preprečujejo naglo spremembo temperature. Vetrovi so redki in rahli, megla pa nikoli ni.

Topli mineralni vrelec daje 6 litrov vode na sekundo. Temperatura vode znaša 36 stopinj. Pred nekaj leti je bilo zgrajeno novo moderno kopališče, v katerem sta dva velika bazena za toplo mineralno vodo, ločena eden za ženske, drugi za moške. Poleg tega je 48 kabin s kadnimi kopelimi in posebni oddelki za izpiranje, počivanje, masažo in hidroterapijo. V zgradbi je tudi urejena moderna centralna kurjava, vodovod za toplo in mrzlo vodo in ves komfort za najbolj razvijenega gosta.

Izvirkov mrzle mineralne vode, ki dajejo po liter vode na sekundo, pa je več. Temperatura mineralne vode, ki jo tudi razpošiljajo, znaša pri izviru 17 stopinj. V Vrnjački Banji je največ bolnikov, ki bolehamo na jetrih. Žolčnih kamnih in na dihalnih organih. Bolniki z nalezljivimi boleznimi se ne sprejemajo. Vrnjačka Banja ima okrog 300 vil, raznih panzionov in sanatorijev, kjer lahko stanuje do 8000 gostov.

Kopališče je odprto vse leto. Pozimi obiščejo Vrnjačko Banjo kmetje, ki uživajo izredne popuste. Sedaj je tu še zelo živahno in se trenutno mudi v kopališču 3.470 gostov. Do 15. septembra letošnjega leta je obiskalo kopališče 20.200 gostov. Sredi najhujše zime je v Vrnjački Banji vedno okrog 300 gostov. Hoteli in

restavracije so zelo moderno urejeni. Najlepši sanatorij je Sveti Džordže, kjer je zadnje čase 2 meseca stanoval dr. Korošec.

V visoki seziji obiščejo Vrnjačko Banjo gosti iz vseh držav, največ med njimi je Grkov. Napiso so razen nekaj izjem vsi v cirilici, domače ljudstvo pa je zelo prijazno. Poskrbljeno je zelo dobro tudi za zabavo in razvedrilo. Godba igra vsako jutro od 6. do 8. in popoldne od 16. do 19.

Za kopanje imaš določeno uro in ne smeš v vodi ostati nad 20 minut. Toplo vodo smeš piti le ob predpisani uri in predpisano merico. Ob vrelih stoji navadno cele procesije. Včasih nastane kak prepir, ker se nekaterim zelo mudi. Fijakarska obrt zelo cvete, saj je tu nad 70 izvoščkov, avtotaksijev pa je kakih 10. Iz Beograda vozi v Vrnjačko Banjo vsak dan velik avtobus (6 ur) in stane vožnja 110 Din. Tu najdeš vse vrste noš, ki napravijo poleg živahnega prometa pester pogled za oči.

Ker se zdravilišče razvija in nudijo vrelci premalo vode, se mudi tu že vse leto nemška tvrdka »Deutag-Tiefbohrer A.-G.« z velikanskimi pripravami, s katerimi vrta do 200 m globoko. Ker so tu vulkanska tla, naletijo delavci s svojimi svedri vedno na vroči plin. Prav te dni pa se mudi tukaj tudi komisija iz Beograda, ki bo kolavdirala prvi vroči vrelec, ki ga je tvrdka izvrtala in bo po kolavdaciji izročen prometu. Vrtajo pa še na drugih dveh mestih. Na enem kraju so že 150 metrov globoko. Nemški inženjer mi je rekel, da pridejo prav gotovo do vroče mineralne vode.

Cene v restavracijah, hotelih in panzionih so zelo različne. Lahko dobiš panzion na dan od 50 do 200 Din. Zdravili-

ška taksa znaša 3 do 18 Din na dan, enkratno kopanje v mineralni vodi pa stane 5 do 30 Din. V gostilnah in kavarnah je bela kava po 2 do 4 Din, črna pa 1 do 2 Din. Okoliški kmetje prinesejo precej piščancev, ki jih prodajajo par po 8 do 12 Din in mnogo jajc, ki jih lahko kupiš 40 za 10 Din.

V poletnem času ordinira v Vrnjački Banji okrog 30 zdravnikov, ki zahtevajo za prvi pregled 60 Din, vsi poznejši pregledi pa so brezplačni. Zdravnik, ki me je preiskoval, mi je rekel, da imamo v Mariboru najbrže slabo vodo. Ko sem zdravniku zatrdil, da imamo v Mariboru priznano dobro vodo, je zmajal z glavo in dejal, da imamo najbrže premalo vode. Hotel je torej na vsak način vedeti več ko jaz. Povedal sem mu odločno, da bomo imeli zadosti vode zlasti sedaj, ko koplje mariborski Joža v kompaniji z inž. Štajmerjem nov velikanski vodnjak, ki nas bo napajal ob največji suši. Zdravnik me je nato začuden pogledal, prekinil preiskavo in rekel: »Zakaj pa nikoli ne pijete vode?« Prijazno sem mu pojasnil, da sem član društva prijateljev Slovenskih gor in da se nikakor ne smem izneveriti pravilom svojega društva. Dodal pa sem še to, da rase na naših tleh kapljica, ki bi jo vrnjački gosti prav gotovo rajši pili kakor pa mineralno vodo. Toda zdravnik me je resno opozoril naj, če mi je mar ljubo zdravje, pristopim k društvu prijateljev rogaške in radenske slatine.

Slabe volje sem odšel od zdravnika, in njegov nasvet mi sedaj orje po glavi. Če bom ostal še nekaj dni tu, bom postal vodeničen. Zato se kmalu povrnem, da stisnem svojim prijateljem društva Slovenskih gor roko: Slovenc Slovenca vabi...

Marji Skafanc

OCEANOPOLIS

Roman o skrivnosti človeške prošlosti

Doljan je spoznal takoj, da so jih preskrbeli z izolirnimi aparati, in vedel je, da se bo treba z njimi spoprijeti z golimi rokami. Obenem pa je bil tudi vesel, kajti če se jim posreči, da jih premagajo, se bo do lahko polastili njihovega obrambnega orožja, kar bo pomenilo neprecenljivo pridobitev. Vse to je premislil v kratkem hipu, kajti časa za dolgo premišljanje ni bilo. Zaklical je Jafisu in ostalim dvema:

»Planimo nanje!«

Povelje je bilo takoj izvršeno. Napadalcji in stražniki so se hip nato spoprijeli in pričel se je obupen boj med njimi. Na vse strani so padale trde pesti, in morda bi bila Doljanu in njegovim trda predla, da ni potegnil še ob pravem času iz žepa svojega noža in ga zabodel v prsa prvemu stražniku. Težko ranjen se je ta zgrudil na tla. In med tem, ko so se Jafis in njegova pomočnika še borili z ostalimi tremi, je Doljan že preiskal ranjenega in zares našel pri njem izolirni aparat. Nato je pomagal Jafisu ugnati drugega stražnika, kateremu sta potem tudi odvzela orožje. Ko sta ostala dva uvidela, da sta sama napram štirim, sta hotela pobegniti, toda to se jima ni več posrečilo. Postala sta ujetnika. Doljan in Jafis sta ju razorožila. Tako so imeli

uporniki na razpolago že pet izolirnih aparatov.

Doljan je ostal z dvema upornikoma v veži, da bi sprejel nove napadalce, če bi se pojavili. Jafis pa je zbežal s petim izolirnim aparatom in zaplenjenim orožjem na ulico ter izbral izmed svojih zopet nekaj krepkih mož ter jih oborožil. One, ki niso bili opremljeni z izolirnimi aparati, je pustil zunaj, da stražijo dvorec, sam se je pa vrnil s še enim v vežo. Ko so bili zopet vsi zbrani, so hoteli prodreti dalje, toda vsa vrata, ki so vodila iz veže na druge hodnike v sobe in nadstropja, so bila zaprta in najbrže tudi založena od zadaj s pohištvom. Poizkušali so jih vlomiti, a niso se vdala. Tako so morali poklicati na pomoč še druge, ki so z železnimi drogi naskakovali vrata in jih naposled tudi vrgli iz tečajev. Dostop v nadstropje je bil prost...

Doljan in njegovi so pričakovali, da bodo našli tu druge stražnike, ki se jim bodo postavili v bran, toda na njihovo največje presenečenje ni bilo nikjer nikogar. Vrata s hodnika prvega nadstropja so pa bila prav tako trdno zaprta, kakor spodnja; treba jih je bilo zopet vlomiti. Prva so se vdala kmalu, in napadalcem se je nudil ob vdoru v sobo ne-

navaden prizor. V temi je ždelo kakih deset stražnikov, ki so trepetali od strahu in se niti genili niso, ko so videli revolucionarje. Njihova zmagovalna sila jih je tako preplašila, da se niso upali več spoprijeti se z njimi.

Doljan in Jafis sta naperila proti njim orožje, še preden sta mogla spregovoriti, so stražniki že dvignili roke in vzkliknili skoraj vsi hkrati:

»Vdamo se! Ne umorite nas!«

Doljan se je hudomušno zasmejal in spustil orožje, nato se je obrnil k trepetajočim stražnikom ter jim dejal:

»Bratje, prinašamo vam svobodo podmorskega ljudstva, zato nočemo biti morilci, ker vidimo, da se sami vdajate. Pozivam vas samo, da nam izročite svoje orožje ter nam pomagajte pri nadaljnjem delu!«

Stražniki so brez ugovora izročili svoje orožje ter izolirne aparate, s katerimi so bili opremljeni.

»Tako«, je dejal Doljan, »sedaj mi pa povejte, koliko mož je še v tej palači, kje so in kje je orožje?«

Razoroženi stražniki so se spogledali in nekaj časa niso odgovorili. Nato se je ojunčil prvi njihov vodnik ter dejal: »Vsega skupaj nas je bilo menda okoli trideset. Poveljeval nam je neki častnik, ki je pa zapustil dvorec in se umaknil v palačo zunanjega ministrstva.«

»Kje so sedaj ostali?« je vprašal Doljan.

»Skrivajo se menda po sobah; nekaj ste jih otrpili in pomorili,« je odgovoril

vodnik.

»In kje sta Moraja in Tatalis?« je kriknil Jafis.

»Tatalisa ni bilo tukaj. Menda je v vladnem predsedstvu. Moraja se je umeknila s častnikom v ministrstvo.«

»Hvala vam, bratje«, je dejal Doljan. »Pojdite ven na ulico; zaenkrat ste naši ujetniki, obljubljam pa vam, da se vam ne bo zgodilo nič žalega, če ne boste skušali pobegniti.« Potem se je obrnil k enemu izmed vstašev in mu naročil, naj jih spremi do zunanje revolucionarne straže ter privede v dvorec še več mož, da jih oborožijo.

Povelje je bilo izvršeno naglo in strumno. Dve minuti nato so bili v dvorcu že novi uporniki, ki so takoj prejeli orožje in izolacijske aparate. Četa, ki je bila sedaj že znatna, se je lotila odpiranja nadaljnjih vrat. Šlo je počasi, a naposled je bil vendarle osvojen ves dvorec ter so bili ujeti in razoroženi tudi še ostali stražniki. Ker so dobili v Morajini sobi še nekaj orožja in izolirnih aparatov, so mogli v celoti oborožiti že četo okoli petdeset mož.

Prvo delo je bilo dovršeno. Lotiti se je bilo treba napada na palačo notranjega ministrstva.

»Imeli smo več sreče kakor pameti,« je dejal Doljan Jafisu, ko sta se na čelu svoje oborožene čete vračala iz dvorca proti palači ministrstva. »Če bi bili napadli najprej palačo predsedstva, bi bili sedaj gotovo že vsi otrpjeni in usoda naše revolucije bi bila zapečatenata.«

Kako je dr. Eckener postal zrakoplovec

OD ZEPPELINOVEGA NASPROTNIKA DO NJEGOVEGA SODELAVCA.

Sloviti upravitelj znanega zrakoplova »Grof Zeppelin« dr. Hugo Eckener je pred kratkim obhajal 65-letnico svojega rojstva. Rodil se je v Feinsburgu v Schleswig-Holsteinu. V Lipskem je studiral filozofijo in nacionalno ekonomijo. Po končanih studijah je izdal svoje delo »Pomanjkanje dela in denarja«. Izpočetka se je nameraval Eckener posvetiti poklicu vseučiliškega profesorja in se je radi tega podal najprej v Friedrichshafen ob Bodenskem jezeru, kjer je v miru studiral nacionalno ekonomijo. Tam se je obenem usposobil tudi za novinarja, ker je bil že poprej stalni dopisnik »Frankfurter Zeitung«.

Tu so bili prav za prav početki njegovega zanimanja za zrakoplovstvo, ker je kot novinar imel priliko, da je pošiljal časopisom razne senzacionalne vesti o poskusih, ki jih je delal takrat ob Bodenskem jezeru neki stari general. Tega starca, pionirja neke ideje, so smatrali vsi ljudje in celo najuglednejši za norega človeka. Bil je to grof Zeppelin.

Prvi poizkus z zrakoplovom tipa »Zeppelin« je bil izvršen 2. junija 1900. Na obalo Bodenskega jezera se je podalo tedaj veliko število časnikarjev, fotografov in drugih radovednežev, da bi pri-

sostvovali in videli, kako se bo zrakoplov, ki je bil dolg 128 metrov in napolnjen s 11.300 kubičnimi metri plina, dvignil v nebeske višave. Dva Daimlerjeva motorja po 15 PH sta gnala zračno ladjo, v kateri je bilo 5 oseb. Grofu Zeppelinu pa sreča ni bila mila, ker je morala njegova zračna ladja zaradi nekega defekta že po 10 minutah pristati na zemljo.

Temu ponesrečenemu poizkusu pa so sledili po dveh mesecih drugi. Toda tudi ti niso bili boljši od prvega. Razumljivo je, da je poročevalec dr. Eckener izražal v svojih člankih, ki jih je stalno pošiljal »Frankfurter Zeitung«, zelo skeptično mišljenje o zračni ladji. Bilo je to sicer popolnoma v skladu z mnenjem splošne javnosti, vendar pa so bili Eckenerjevi članki pisani zelo zmerno, resno in strokovnjaško.

Precej vode je steklo v morje, preden je zasmehovani grof Zeppelin nabral nova finančna sredstva za konstrukcijo zračne ladje v obliki smotke. Na jesen leta 1905. je pričel poizkuse z novo ladjo, toda tudi ti niso uspeli. Ob priliki zadnjega poizkusa se je dr. Eckener podal na kraj nesreče in se prepričal, da je Zeppelinov model zračne ladje popolnoma

nepriladen in nepraktičen. V takem smislu je napisal tudi poročilo za svoj časnik.

Razumljivo je, da grofu Zeppelinu ni bilo vseeno, kako poročajo o njegovih poizkusih dnevniki, ki imajo tesne zveze z industrijo in kapitalom, od katerega so bili ti poizkusi prav za prav odvisni. Radi tega je poklical v Friedrichshafen »modrega Šveda«, kakor so tedaj nazivali Eckenerja, da se z njim dogovori in ogreje mladega filozofa za svojo idejo. Eckener je pričel pisati. Njegovi članki so bili vedno bolj živi v prid zamisli in realizaciji načrtov starega grofa Zeppelina. To mu celo še danes nekateri zamerijo, vendar pa ne smemo pozabiti, da samo norci ne menjajo svojih mišljenj, ker le norci niso pristopni dejstvom in razlogom.

Dve leti pozneje, bilo je to leta 1908., je po osemletnem naporu osvojil grof Zeppelin pretežni del javnosti. Poleti zrakoplova Zeppelina nad švicarskimi gorami do Lucerna pa do Rena so navdušili prebivalstvo. Pripetilo se mu je sicer nekaj nezdod, toda grof Zeppelin je vztrajal in prodir s svojim načrtom ter je tako s pomočjo 6 milijonov mark, ki so mu jih darovali dobri ljudje, zgradil tvornico Zeppelinovih zrakoplovov. Ko je bila tvornica dograjena, je dr. Eckener zaprosil pri njem za službo.

Prva njegova prošnja pa je bila odbita. Šele pozneje, ko se je že preselil s svojo družino v Friedrichshafen, ga je

grof Zeppelin sprejel v službo na priporočilo svojega najboljšega znanca. Pozneje pa se je Zeppelin večkrat izrazil, da je dr. Eckenerju zelo hvaležen za vse, kar mu je storil dobrega.

V juniju leta 1910. se je Eckener že dvignil v višave s Zeppelinovo ladjo »Deutschland«, leto dni nato pa je bil že imenovan za upravitelja zrakoplova in si je kmalu pridobil zaupanje ter postal najboljši krmar Zeppelinovih ladij. O poznejših Eckenerjevih uspehih bi bilo odveč govoriti, ker so znani širom vsega sveta. S poletom okrog sveta in s kratkim otvorjenim rednim prometom preko Atlantskega oceana iz Nemčije v Južno Ameriko, je dr. Eckener dovršil načrte starega generala Zeppelina, kateremu izpočetka niti sam ni zaupal.

Smrt 50 letne ženske, ki je bila — možak.

V neki tovarni jekla v Budimpešti je umrla po 30letni službi kot vratar nameščena Martha Toth. Ko so jo polagali na mrtvaški oder, so ugotovili, da je bila Marta možki, česar ni vedela niti njena mati, ki je stara sedaj 80 let. Ko je zagledala Marta luč sveta, je bila deklica. Organske spremembe pa so nastale pozneje, kar je hčerka celo lastni materi zatajila. Živela je tudi ko je že bila možki, življenje žene, skromno zase in ni iskala nikdar družbe. Svojo službo kot vratarica je opravljala zelo vestno skrivnost njenega življenja je razkrila šele smrt.

Mali oglasi

Razno

SPALNE
in jedilne sobe, šperane, iz kavkaškega orehovega lesa, politirane ter kuhinje in spalnice iz mehkega lesa, preplekane, po ugodni ceni prodam. Mizarstvo. Aleksandrova cesta 48. 2460

SEMENSKO PŠENICO.
rž, ječmen od semenogoiške postaje Beltinci, ter ozimno grahoro ima na zalogi za svoje člane Kmetijske družba. Maribor. Meljska cesta 12. 3621

SVEŽE KISLO ZELJE.
znano najboljšo kakovosti priporočam M. Berdajs, Maribor. Trg svobode. 3576

MARTIN SAFRAN.
sobo-črkoslikar, pleskar in ličar, Maribor, Slovenska ulica 16, prevzema vsa v to stroko spadajoča dela ter jih izvršuje dobro in poceni. 2925

Prodaj

PRODAM NAMIZNI ŠTEDILNIK
z dvema ploščama, dobro ohranjen. Poizve se v Kmetijski družbi. Meljska cesta št. 12. 3620

LISIČJO BOO.
lepo, dobro ohranjeno, prodam. Vprašati od 12. do 14. ali od 17. do 19. ure v Prešernovi ulici 19. priti. 6018

Sobo odda
LEPO, ČISTO, PARKETIRANO SOBO
z vso oskrbo ali brez, oddam. Sodna ulica 30. II. desno. 3654

LEPO SOBO
za dve osebi takoj oddam. Prešernova ulica 18. II. vrata 12. 3651

LEPO OPREMLJENO.
zračno sobo z električno razsvetljavo, z uporabo kopalnice, oddam boljšemu gospodu. Naslov v upravi lista. 6017

LEPO, PRAZNO SOBO
takoj oddam. Vrbanova ulica št. 12. 3619

Lokal

LOKAL
tik glavnega kolodvora oddam. Vprašati Aleksandrova cesta 48. mizarstvo. 2771

Sobo išče
SOLIDEN GOSPOD
išče sobo v Melju ali kje v bližini. Ponudbe takoj javiti pod šifro »Sončno« na upravo lista. 3652

Službo išče
REVEN ABSOLVENT
moškega učiteljskega išče v Mariboru kjerkoli in kakor šnokolci zaposlitev. Naslov naj pustijo zainteresenti v upravi lista. 6020

Zbor malih harmonikarjev ISSK Maribora

Začetek tečaja 1. okt. 1933

Tozadavne prijave in informacije za novice daje tajnik g. Gustin dnevno od 9.—12. ure. Grajski kino.

Sposoben bački mlin išče zastopnika

dobro vpeljanega pri pekih in trgovcih v Ljubljani, Celju, Mariboru in Zagrebu

Obširne ponudbe z navedbo dosedanjega poklica na upravo »Večernika« pod »Štirje mlinski zastopniki«. 3656

Spomnite se CMD

Stanovanje

LEPO STANOVANJE.
sobo in kuhinjo, oddam stranki z odraslimi otroci. Marksova ulica 10. Za Delavsko pekarno. 3655

STANOVANJE.
sobo in kuhinjo, oddam mirni stranki. Krčevina št. 13. pri Lovskem domu. 3641

Pouk

NEMŠČINA ZA ODRASLE.
Lahka, hitra metoda, siguran uspeh. Začetni pouk, pravopis, konverzacija. Naslov v upravi. 3646

SOLOPETJE
poučuje Skvarča. Maistrova ulica 19. II. 3637

Novi sladki vinski mošt

Ravnokar je prispela prva letošnja pošiljatev izvrstnega dalmatinskega belega sladkega mošta in se dobi pri

Povodniku, Rolovžki trg 8
kakor tudi v podružnici

TRŽAŠKA CESTA 33, PRI DELAVSKI PEKARNI.
isto tam (v obeh gostilnah) dnevno ocvrti piščanci in pečeni kapuni po najnižjih cenah, stara dobra dalm. in štajerska vina ter razna topla in mrzla jedila. Posebnost so morske ribe.

Priporočam se GOSTILNIČAR.